

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Svsii E Societate Iesv Opvscvla Litteraria

Suys, Nicolas

Antverpiae, 1620

XIX. Quòd ex dictis stylus fingendus. Quid in stylo præcipuum. Quomodo naturæ cuiusque ratio habenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69342)

Quidquã igitur tenerũ, & laxã ceruice legẽdũ?
 Torua Mimalloneis implerunt cornua bombis,
 Et raptum vitulo caput ablatura superbo
 Bassaris, & lyncem Menas flexura corymbis,
 Euion ingeminat: reparabilis affonat Echo.

CAPVT XIX.

*Quòd ex dictis stylus fingendus. Quid in
 stylo præcipuum. Quomodo natura cu-
 iusque ratio habenda.*

QVem tandem fugit, non vnã aliquã in re
 styli vim & naturam (quam explicare
 difficillimum est) sed in multis simul magnif-
 que consistere; cùm videat .8. à nobis capiti-
 bus ea sola designari, quibus tanquam articu-
 lis & membris hoc corpus componitur? Cor-
 pus, inquam, superest enim illius animus ac
 spiritus indagandus. quam partem quidem
 principem esse nemo inficias ierit, quam ta-
 men ipsam, velut hominis mentem, magis
 agnoscimus, quàm cognoscimus. Hoc tamen
 in hisce tenebris, tantaque rerum caligine ad-
 monendo exclamare fas sit: *Ne his, quibus ad Quint.
 euitanda vitia iudicij satis est, sufficiat imaginem lib. 10.
 virtutis effingere, & solam, vt sic dixerim, cutem: cap. 2.
 vel potius illas Epicuri figuras, quas à summis cor-
 poribus dicit effluere. Hoc autem iis accidit, qui non
 retrospectis penitus virtutibus, ad primum se velut
 ad spe-*

ad spectum orationis aptarunt: & cum ijs felicissimè cessit imitatio, qui verbis atque numeris sunt non multum differentes, vim dicendi atque inuentionis non assequuntur; sed plerumque declinant in peius, & proxima virtutibus vitia comprehendunt, suntque pro grandibus tumidi, pressis exiles, fortibus temerarij, latis corrupti, compositis exultantes, simplicibus negligentes. Ideoque qui horridè atque incompositè quidlibet frigidum illud & inane extulerunt, antiquis se pares credunt: qui carent cultu atque sententiis, Atticis scilicet: qui præcis conclusionibus obscuro, Sallustium atque Thucydidem superant: tristes ac ieiuni Pollionem emulantur: otiosi & supini, si quid modo longius circumdixerunt, turant ita Ciceronem locutum fuisse. Noueram quosdam, qui sepulchrè expressisse genus illud celestis huius in dicendo viri sibi viderentur, si in clausulâ posuissent, Esse videatur. Hæc utinam legerent, & frequentius in memoriam reuocarent vel nouorum nuper hominum, vel antiquorum & multis olim imaginibus insignium virorum ridiculi, si fas dicere, parasiti? Ast fortè contra nos contendet eorum aliquis, & opponet illud vulgatum: *Ea que in oratore maxima sunt, imitabilia non sunt, ingenium, inuentio, vis, facultas, & quidquid arte non traditur.* Sit ita: in alterius corpus per Pythagoreorum metempsychosin commigrare non datur; attamen à sobrio sobrietatem, ab excitato & vegeto & erecto est aliquid, quod ad nos deriuemus;

uemus;

uemus; non idem, sed simile: quodque illius iam non sit, sed nostrum. Fuit, quod à Socrate Diogenes disceret: fuisset, quod à Diogene Socrates; si tempus indulgisset. Et tamen Diogenes non idem Socrates; sed Socrates furens apud antiquos appellatur. Quid plura? & plantas, & fruges, fructusque quoslibet, & omne propemodum animalium genus ad cibum, totque liquorum genera ad potum usurpamus, nec tamen in illa abimus, & à naturâ nostrâ desciscimus; sed illa ipsa in nos desertâ indole suâ conuertuntur vniuersa. Itaque Rhetoricæ magistrum cupio, ex Quintilianiani decreto, in oratoribus enarrandis hæc obseruare: *Quodq; in inuentione, quodq; in elocutione notandum erit: quæ in proœmio conciliandi iudicis ratio; quæ narrandi lux, breuitas, fides: quod aliquando consilium, & quàm occulta calliditas. Namque ea sola in hoc ars est, quæ intelligi, nisi ab artifice, non possit. Quanta deinceps in diuidendo prudentia: quàm subtilis & crebra argumentatio: quibus viribus inspiret: quàm iucunditate permulceat: quanta in maledictis asperitas, in iocis vrbalitas: vt denique dominetur in affectibus, atque in pectora irrumpat, animumq; iudicum similem iis, quæ dicit, efficiat: tum in ratione eloquendi quod verbum proprium, ornatum, sublime: vbi amplificatio laudanda; quæ virtus ei contraria: quid speciosè translatur: quæ figura verborum: quæ lenis & quadrata, sed virilis tamen compositio. Hæc vbi fecerit, vniuscuiusque*

Quint.

K

iusque

iusque discipuli naturam accuratè circumspiciet. Hoc enim doctoris intelligentis est, videre, quò ferat natura sua quemque, & eà duce vtentem sic instruere, vt Isocratem acerrimo ingenio Theopompi, & lenissimo Ephori dixisse traditum est; alteri se calcaria adhibere, alteri frenos. Quæ quidem omnibus magistris constituta velim & obseruata perenniter; etiam tibi, quicumque es, si tibi magister es. An & illud, quod Fabius præscribit lib. 2. cap. 8. Ita præceptorem eloquentiæ, cum sagaciter fuerit intuitus, cuius ingenium presso limitatoq; genere dicendi; cuius acri, graui, dulci, aspero, nitido, urbano maximè gaudeat, ita se commodaturum singulis, vt in eo, quo quisque eminet, prouehatur. Quòd & adiuta curâ natura magis eualescat: & qui in diuersa ducatur, nec in iis, quibus minùs aptus est, satis possit efficere: & ea, in qua natus videretur, deserendo, faciat infirmiora? Et illud omnino immotum esse velim; quamuis Fabius non nullibi leuiter vacillet. Quis Cicero acerrimè pro hac re contendenti refragari audeat? Lib. 3. de Orat. nihil illo studiofiùs inculcat, atque ingenti exemplorum aggere propugnat. Pauca è multis pro more nostro dabimus: Adspicite nunc eos homines atque intuemini, quorum de facultate querimus: quid inter sit inter oratorum studia atque naturas. Suauitatem Isocrates, subtilitatem Lysias, acumen Hyperides, sonitum Aeschines, vim Demosthenes habuit. Quis eorum non egregius? tamen quis cuiusquam,

nisi

Fab l.
2. c. 8.

Cic. 3.
de Orat.

nisi sui similis? Grauitatem Africanus, lenitatem Lelius, asperitatem Galba, profluens quiddam habuit Carbo, & canorum. Quis horum non princeps temporibus illis fuit? Sed suo tamen quisque in genere princeps. Hæc Tullius. Atqui vt Catulum, vt Cæsarem, vt Cottam, vt Sulpitium, vt Crassum, vt Antonium dissimillimos inter se præteream, quorum tamen nullum, nisi sui similem velis, sic concludo: *Natura nulla est (vt mihi videtur) qua non habeat in suo genere res complures dissimiles inter se, qua tamen consimili laude dignentur.* Ne det igitur in compedes sese & catastas orator; cum liber, cum ingenuus sit. sequatur naturam, sed perficiat. *At existi-* Cic. in
Orat.
maui, quies cum Cicerone in Oratore, in omnibus rebus esse aliquid optimum. Sit ita: quamuis sæpius id ipsum neget ille ipse Cicero: sit tamen ita; dummodo talis sit orator, quem nunquam vidit Antonius: aut qui omnino nullus vnquam fuit: quemq; imitari atque exprimere non possumus: quod idem ille vix Deo concessum esse dicebat. Dummodo talis sit orator ille Ciceronis, qualis respublica Platonis, Zenonis sapiens. *At prima sequentem honestum erit in secundis tertijsq; consistere.* Id ipsum volo, atque vt consistas, sequere naturam ducem: ita tamen vt caueas ne in abrupta recedas aut præcipitia: ad summa erigere non alienæ possessionis fastigia, sed propriæ. Quod igitur ad Dei Dei- paræque Virginis gloriam sit: oratorem ho-

148 LIMÆ CICERONIANÆ CAP. XIX.
die manu mitto: nolo eum seruire, sed imita-
ri: det se in clientelam Ciceroni, non man-
cupio tradat. Distorta sunt omnia quæ vio-
lenta:

DIS-